

İlm-i usûl ne demektir; "müstağniyetün anhâ" ve "mümteniâtün bizzât" tabirlerinin izahını yapar mısınız?

Lügat mânasıyla ilm-i usul, *"Bir işin ve bir araştırmanın nasıl yapılacağıının metotlarını gösteren, delillerden hüküm çıkarmayı öğreten ilim"* şeklinde tarif ediliyor. Ancak, dinî eserlerde ilm-i usul terkibi bazen ilm-i usulü'd-din mânasında ve onun kısaltılmış şekli olarak kullanılmaktadır.

Usul-üd-Din, İlm-i Kalam demektir ve Allah'ın, zatını, sıfatlarını, varlığını ve birliğini aklî deliller ile ispat etmeyi konu alan bir ilim dalıdır.

Diğer iki kelamın manaları dersin devamında şöylece nazara veriliyor:

"Hem şerikler müstağniyetün anhâ ve mümteniâtün bizzat, yani hiç onlara ihtiyaç olmadığı gibi vücutları muhal oldukları halde, onları dâvâ etmek sırf tahakkümîdir. Yani, aklen, mantıken, fikren o dâvâyı ettirecek bir sebep olmadığı için, mânâsız sözler hükmündedir; ilm-i usulce "tahakkümî" tabir edilir. Yani, mânâsız dâvâ-yı mücerrettir."

"Müstağniyetün anhâ" şeriklere hiç ihtiyaç olmadığı, "mümteniâtün bizzat" ise şeriklerin varlığının zatında muhal olduğu manasına geliyor.